

ECOUL HANGULUI

Anul III, nr. 8 / 2012

REVISTĂ A "ASOCIAȚIEI CULTURALE HANGU"

MOTO

*„A-ți pune nădejdea în Dumnezeu, înseamnă a-l încredința viața, destinul, viitorul și a aștepta cu încredere, îndeplinirea făgăduințelor Sale. Speranța vine din credință.”
(Sfântul Ioan de Kronstadt)*

„Singur Dumnezeu Cel veșnic, Cel atotputernic, Cel ce dă viață din Sine și are viață în Sine, se poate lipsi de nădejde. Nouă, însă, ființe efemere, care am primit viață și toate darurile legate de viață, de la Dumnezeu, ființe ticăloase care stăm înaintea Începătorului vieții, nouă, ființe care ne-am răzvrătit împotriva Creatorului și Domnul nostru, ne-a fost lăsată ca parte, numai din mila lui Dumnezeu, nădejdea. Domnul, socotind că trebuie să ne dea un mijloc de a ne întoarce la viață, noi, cei ce am căzut din viața veșnică în moartea veșnică. Toți știm că purtăm în inimă moartea sufletului și că aceasta pregătește, puțin câte puțin, moartea trupului. Inima, însă, creată pentru viața veșnică, deși a gustat moartea, nu a fost cu totul supusă de ea și tânjește spre viață și fericire. Fericirea noastră pierdută ne-a fost redată de Fiul lui Dumnezeu, Iisus Hristos.”

„Ceea ce își dorește Domnul Iisus Hristos pentru noi, este să stârpească din inimi minciuna, trufia, răutatea diavolească și să pună în loc adevărul său, dragostea, blândețea, smerenia”.

„Când te rogi, nu uita că vorbești cu Dumnezeu, Părintele îndurărilor și a toată mângâiera. Cel neschimbat, pe care cererile noastre nu-L supără și care este într-una, de o nemărginită bunătate, preaînțelept, atotputernic. Celui care, prin nemărginita lui bunătate, înțelepciune, atotputernicie, îi este lesne și la îndemână să ne îndeplinească cererile, precum și nouă ne este lesne să rostim rugăciunile. Domnului îi este însă, mult mai ușor. Ține minte aceasta când te rogi și nu-ți pierde speranța.”

„Adu-ți aminte, cât mai des, că răul este în tine, nu în oameni. Nutrind o asemenea convingere, întru totul adevărată, vei putea ține piept multor păcate. Nenorocirea noastră constă în faptul că punem pe seama altora, răul din noi.”

„Cheamă în fiecare zi, pe sfinții care s-au proslăvit, ca să-ți lumineze calea cu rugăciunile lor și să-ți fie mijlocitori la Domnul pentru iertarea păcatelor.”

„Nu deznădăjdui atunci când deasupra sufletului se adună norii iadului, unul mai negru decât altul. Fii convins că apariția norilor negri la orizontul existenței tale este inevitabilă, dar nu se întâmplă mereu și nu poate dura prea mult, întocmai cum se întâmplă în natură cu norii de vreme urâtă: vor apărea și vor trece, sufletul și mintea ți se vor însenina.”

(Sfântul Ioan de Kronstadt)

CU TINE

*Când gândul meu zboară în zori,
Hoinar, pe senine cărări,
Pe raze, ori șopot de unde
Cu tine-i alături oriunde.*

*Mă arzi ca un roșu metal
Când stai lângă mine Pettal.
Mă furi cu picioru-ți în mers;
Sărutu-ți e rimă și vers.*

*Cu ochii în vrajă mă prinzi,
În inimă iad îmi aprinzi.
Când brațu-mi te prinde alene,
Când gura-mi se joacă în gene.*

*Când gândul meu zboară 'nainte
În viață și nu în cuvinte.
Obstacol, nimic nu-l mai ține;
Nu-i singur, i-alături de tine.*

***

*În porțile vieții deschise
Păși-vor spre noi paradise;
În cântec cu zvon de cristal
Gândacul la braț c-un Pettal.*

Profesor, Mihai Doroftei

**REDAȚIA
"ECOUL HANGULUI"**

*Revistă cultural-istorică,
Cu apariție trimestrială
Anul III, numărul 8*

*Editată de „ASOCIAȚIA CULTURALĂ
HANGU”*

HANGU – NEAMȚ

*Director revistă:
Prof. GHEORGHE DRUGĂ*

*Redacția:
Bibliotecar Liliana Pîntea -
redactor-șef,
Prof. Gheorghe Drugă,
Ref. Țirdea Mădălina
Ed. Lupu Maria,
Înv. Manolache Steluța,
Înv. Munteanu Carmen,
Înv. Nacu Elena
Prof. Mihai Doroftei,
Ec. Mihai Conuț,
Prof. Vasile Marcoci,
Preot Ioan Simiraș*

I.S.S.N. – on-line – 2068 - 4517

**Telefoane de contact:
Liliana Pîntea – 0731024838
Gavril Lupu – 0233/257524
Dorel Rusu – 0746234493**

**Potrivit art. 206 Cod Penal,
responsabilitatea pentru conținutul
articolelor publicate aparține autorilor.**

Evenimente locale

Evenimente locale

Evenimente locale

MIRACOLUL FUNDAȚIEI „MEREU APROAPE”

Nu e poveste, nu e un basm inventat anume pentru copii, e realitate, e adevăr incontestabil, deși seamănă incredibil de mult cu cele mai frumoase povești ale copilăriei, cu poveștile pe care le creionează îngerii în cer și le lasă să cadă, odată cu ploaia de stele, între copertile viu colorate ale cărților.

E adevărat. Joi, 19 ianuarie 2012 caravana Fundației „Mereu Aproape” s-a oprit în comuna Hangu, la Biblioteca comunală pentru care a adus 5000 de cărți noi și un calculator.

În cei 22 de ani de când sunt bibliotecar, nu a trecut o zi măcar, fără să-mi doresc ca Biblioteca Hangu

să primească publicații noi. Fiecare zi în care primeam sau achiziționam (cu bani din bugetul local, care nu erau niciodată suficienți) cărți noi, era, pentru mine, o adevărată sărbătoare, un festin spiritual, de care mă bucuram zile în șir. Mereu am visat cu ochii deschiși, ani la rând am sperat, că într-o bună zi voi trăi un miracol, că visul meu îndrăzneț, dar frumos va deveni cândva realitate, deși uneori știam că nu sunt decât un biet Sisif, de o încăpățănare dusă la extrem, care crede în minuni.

Miracolul Fundației Mereu Aproape este cea mai fantastică poveste adevărată, pe care, dacă ar ști să vorbească, Biblioteca Hangu ar repeta-o la nesfârșit, ar rosti-o cu cea mai asurzitoare voce și dacă ar putea, ar ruga îngerii să poarte pe aripile lor imaculate, miile de mulțumiri pentru echipa acestei fundații fără de care această minunată poveste ar fi rămas doar o iluzie, doar un vis frumos și atât.

Nu a fost nici foarte simplu și nici foarte ușor, ca cele 5000 de cărți noi și calculatorul să ajungă de la București la Hangu, de aceea aș vrea să mulțumesc întregii echipe a Fundației „Mereu Aproape” și, în mod special domnului *CIPRIAN DRAGOMIR*, pentru răbdarea cu care ne-au citit povestea și pentru că au decis înscrierea Bibliotecii Hangu în cel mai special și mai interesant proiect care să sprijine educația și cultura: „Lăsați-mă să învăț!”.

Le mulțumesc, desigur, și celor care au făcut donații și consider că Fundația „Mereu Aproape” și-a ales cea mai nobilă, mai minunată și mai specială misiune, aceea de a readuce speranța și zâmbetul, pentru cei care au uitat să mai spere și au uitat să mai zâmbească. Bucuriile de acest gen rămân adânc dăltuite în memoria timpului.

Deși pare de necrezut, deși pare greu de înțeles, deși pare straniu, că într-o lume guvernată de bani și de interese mai mult sau mai puțin meschine, într-o lume în care, primează nonvalorile, Fundația „Mereu Aproape” a ales, pe lângă toate acțiunile caritabile derulate sau în curs de derulare, să sprijine și bibliotecile, oferindu-le cărți și calculatoare. Proiectul „Lăsați-mă să învăț!” este cu atât mai apreciat și mai demn de toată considerația, cu cât e singurul de acest gen, din țară.

Evenimente locale

Evenimente locale

Evenimente locale

Consider că, în ziua de 19 ianuarie 2012, când Biblioteca Hangu a primit cele 5000 de cărți noi și calculatorul, oferite de Fundația „Mereu Aproape”, s-a scris cea mai frumoasă pagină din istoria Bibliotecii Comunale Hangu și, de ce nu, din istoria Comunei Hangu.

Bibliotecar, Liliana Pîntea

Micii scriitori

Micii scriitori

Micii scriitori

Micii scriitori

PRIMĂVARA

Soarele își face loc, încet, încet, printre norii cenușii. Sub razele lui calde, haina albă a pământului se destramă în firicele subțiri.

- Cling! Cling! se aude un glas cristalin.
- Cine ești?

- Sunt gîngășul ghiocel. M-am trezit din somnul linistit, dornic să vă arăt că am alungat iarna cea friguroasă, departe de noi. Am crezut că nu va mai pleca niciodată. Mormane întregi de zăpadă m-au acoperit, noroc de câteva frunze rămase de toamna trecută, care mi-au ținut de cald.

Când am simțit soarele cum își aruncă razele spre pământ, încălzindu-l, am crezut că-i un vis și nu mă puteam trezi, dar, de fapt eram înghețat. Mi-au trebuit mai multe zile să-mi revin, iar acum, iată-mă, sunt cel mai frumos și mai special ghiocel. Alături sunt frații mei care înveselesc toată grădina, abia s-au trezit și ei.

Sunt atât de fericit că a venit primăvara și că eu sunt, din nou, vestitorul ei.

Bontaș Marian, clasa a III-a, învățătoare Manolache Steluța

Invitație la meditație

Invitație la meditație

Invitație la meditație

Cum am învățat să stau în picioare

poți răspunde decât cu iubire. E o pedagogie părintească, metaforic exprimată de Nicolae Labiș în poezia „Dacă toate-acestea fi-vor învățate...”

Apoi intervine pedagogia școlară, care este tot un exercițiu al iubirii, hrănindu-ți și sufletul și mintea. Înveți cum să înveți, înveți să iubești aventura cunoașterii; nu poți trăi fără a învăța. Te străduiești să rămâi în picioare. Și indiferent în postura în care te afli (modelator sau modelat) înveți și cealaltă „învățatură sufletească”. (Și, Doamne, ce dascăli am avut!... - Oameni cari au fost...)

Să iubești, să respecti, să înveți a da, să-ți fie dragă munca, să alegi adevărul, să fii smerit și drept, curat și bun, înseamnă a sta în picioare.

Viața noastră oscilează între a fi și a avea, în funcție de idealul spre care tindem. Când balanța înclină spre a avea, sufletul nostru slăbește, se înstrinează și moare. Când se înalță spre a fi, tinde spre veșnicie, găsește sensul vieții: căutarea și întâlnirea cu Dumnezeu. Ființa umană este o ființă perfectibilă: între a fi și a avea, există și verbul a deveni, care implică lupta omului cu el însuși, șlefuirea și primenirea sufletului, o stare de trezvie care-ți cere voință și-ți dă putere – puterea de a construi Raiul aici, pe pământ, în inima noastră. Acum a intervenit pedagogia dumnezeiască. Cele zece porunci ne ajută „să ne legăm de stele, de cer”. Nu sunt idealuri, ci porunci. Împărăția Cerului se cucerește prin nevoință, se ia cu asalt.

În acest context nu cred că am avea căderea să abordăm subiectul. Înțelept ar fi să rememorăm zbaterile dramatice prin care, luptând cu egoismul din noi, ajungem – sau avem iluzia că am ajuns – să stăm, chiar și pentru o clipă, în picioare: „De aceea, cel căruia i se pare că stă neclintit să ia seama să nu cadă.”

Să ne împăcăm, mai întâi, cu noi înșine, apoi cu lumea și cu abisurile ei; să descoperim lumina din noi, alungând tenebrele; să nu vâslim împotriva conștiinței și nici să n-o înăbușim, să descoperim chipul lui Dumnezeu în aproapele nostru, să ne bucurăm, să dobândim pacea sufletului și să mulțumim pentru toate lui Dumnezeu. Atunci și nici atunci nu avem certitudinea că rămânem, pentru totdeauna, în picioare (Scara Sfântului Ioan Scărarul este un argument în acest sens.)

Când nu poți trăi fără rugăciune, biserică și Sfintele taine, sau când dăruiești din puținul pe care îl ai, să știi că stai în picioare.

Când picurat sau turnat în sufletu-ți împovărat, veninul batjocurii îți este doctorie și nu-ți alungă liniștea, sau când scăpate din nesăbuiința gurii tale cuvintele se întorc asupra-ți ca un bumerang, măcinându-te în chinga remușcării, să știi că stai în picioare.

Când îți cauți și-ți recunoști vina acolo unde știi că nu o poți avea, să știi că stai în picioare.

Să iubești, să rabzi, să ierți, să nădăjduiești, să crezi, înseamnă să-ți găsești mântuirea: „Iar cel ce va răbda până la sfârșit, acela se va mântui”. Prorociile Stareților sunt sumbre, vremurile le adevăresc. Sorocul – aproape, omenirea – bolnavă. Pus în fața încercărilor din urmă, omul pălește, se clatină. Îi mai rămâne scânteia divină, CREDINȚA – lumina din el – pentru a acoperi întunericul de-afară, pregătindu-și înălțarea.

Profesor, Elena Filip

Evenimente locale

Evenimente locale

Evenimente locale

Primarul Gavril Lupu – „Omul anului 2011, în administrația rurală”

Domnul **Lupu Gavril** – Primarul Comunei Hangu - a fost declarat „Omul anului 2011, în administrația rurală”,

de către publicația „Ceahlăul”. Această nominalizare nu a fost făcută întâmplător, ci pentru că, timp de trei mandate, domnul Primar a exploatat și speculat fiecare oportunitate și fiecare ocazie, de a atrage fonduri nerambursabile, pentru a reuși să realizeze o parte dintre proiectele propuse, știind cu exactitate, că numai accesând fonduri europene, se pot materializa dorințele hanganilor. La inițiativa Primarului Gavril Lupu s-au realizat cele mai mari investiții din istoria comunei: alimentare cu apă în aproape toate satele comunei, asfaltare drumuri comunale, construire școală Ruginești, construire grădiniță Hangu, construire sală de sport, construire sediu primărie și nu în ultimul rând, schimbarea locației bibliotecii comunale.

Confluente didactice

Confluente didactice

Confluente didactice

„Uite, vine Moș Crăciun!”

„Nimic nu-i mai frumos, mai nobil, decât meseria de educator, de grădinar de suflete umane, de călăuză a celor mai curate și mai pline de energie mlădițe.” (Dumitru Almaș)

Cred, cu toată convingerea, că meseria de „grădinar de suflete umane” este una dintre cele mai nobile și mai frumoase profesii. Copiii reprezintă viitorul, ei sunt cei care ne fascinează în fiecare moment, ei sunt cei care ne readuc zâmbetul pe buze, în fiecare clipă, ei sunt cei care ne privesc uimiți, atunci când nu ne înțeleg și tot ei sunt comorile noastre cele mai de preț. În grădiniță, se desfășoară o întreagă pleiadă de activități care

implică în mod direct preșcolarii, dar serbările organizate cu diferite ocazii (Sărbătorile de iarnă, 8 Martie, serbările de sfârșit de an școlar) sunt cele care bucură și împlinesc cel mai mult sufletele copiilor.

La vârsta preșcolară sunt greu de înțeles evenimentele petrecute la Sărbătorile iarnă, la serbările de sfârșit de an școlar). Noi, educatoarele, încercăm să facem din fiecare serbare un izvor de bucurie și satisfacții care creează copiilor o stare de bună dispoziție, favorabilă atât dezvoltării psihice, fizice, cât și estetice. Copiii trebuie să interpreteze diferite roluri: cântăreț, dansator, povestitor, creator de obiecte artizanale, formându-și sau perfecționându-și o serie de abilități artistice.

Confluente didactice**Confluente didactice****Confluente didactice**

Serbările au o importanță deosebită în educarea copiilor. În primul rând prin conținutul lor transmit un anumit mesaj, apoi copiii se pregătesc împreună și depun eforturi susținute pentru realizarea unui scop comun, reușita serbării. Încordarea gradată din momentul pregătirii serbărilor, culminează în ziua desfășurării ei, când tensiunea afectivă a grupei ajunge la maxim. Astfel, pregătirea și participarea la serbări este acțiunea în care copilul se obișnuiește să trăiască în colectiv, să se debaraseze de timiditate, să comunice, să socializeze.

Serbările aduc lumină în sufletul copiilor, dau aripi imaginației, creează o atmosferă plină de satisfacție și bucurie. În transmiterea obiceiurilor și tradițiilor în serbările preșcolare am pornit de la ideea că nu există un alt element artistic care să poată fi aplicat multilateral în ansamblul procesului educațional, ca serbările școlare. Pentru copii ele reprezintă un prilej de bucurie, iar pentru educator, prilejul de a oferi mănunchiul bucuriei, de-a lungul unui șir întreg de repetiții. Invitând copiii să desfășoare „Serbarea pomului de iarnă” îi implicăm în interpretarea unor roluri pe care le joacă cu plăcere: uratul, sorcova, colindatul și piese de teatru folcloric (capra, ursul).

Prin interpretarea rolurilor și pregătirea decorurilor pentru diversele spectacole, urmărim atât un efect artistic, cât și un efect pedagogic, căutând un imbold pentru a trezi la copii dorința de a cunoaște și păstra tradițiile și obiceiurile strămoșești.

Când ne bat la porțile sufletului Sfintele sărbători, ne bucurăm împreună cu copiii de neasemuita frumusețe a datinilor strămoșești și scoatem din comoara inimii și din lada de zestre a neamului, tezaurul folcloric românesc: colindele, urăturile, etc..

La grupa mică-mijlocie a Grădiniței Hangu, versurile: „Când vine iarna grea/ Cu primii fulgi de nea/ Se scutură din nori/ De sfinte sărbători/ Povești cu îngerași,/ Pentru copii poznași,/ Povești cu Sfinți Părinți,/ Pentru copii cumiști./ Aflați-le acum,/ În prag de Moș Crăciun!”, a continuat cu un recital de colinde, apoi cu piesa „Nașterea lui Iisus”, cu sceneta „Iarna” în care copiii au dansat și au spus poezii, iar când a venit Moș Crăciun, fiecare copil i-a spus o poezie Moșului.

Consider că serbarea închinată sărbătorilor de iarnă are cea mai mare încărcătură emoțională pentru preșcolari, pentru că ei devin personajele principale ale spectacolului, ocazie cu care se bucură, își însușesc lucruri noi, dar cel mai important, se întâlnesc cu Moș Crăciun. Fiecare preșcolar trăiește într-un anume fel această întâlnire, iar emoțiile le dau târcoale și sunt foarte ușor de descoperit. Cred că Moș Crăciun este unul dintre cele mai iubite personaje care ne însoțesc copilăria, iar simpla lui prezență devine pentru cei mici copleșitoare, devin curioși, neliniștiți și freamătă de emoție. Moș Crăciun este cel mai bun Moș de pe pământ, pentru că le aduce daruri, învățându-i să fie și ei la fel, buni, blânzi, iertători, generoși.

Educatore, LUPU MARIA, Grădinița Hangu

Confluente didactice**Confluente didactice****Confluente didactice**

***Exersarea valorilor morale în cadrul activităților
ce vizează tradițiile și obiceiurile de iarnă
În comuna Hangu, județului Neamț***

„Nu există artă mai frumoasă decât arta educației. Pictorul și sculptorul fac doar figuri fără viață, dar educatorul creează în chip viu; uitându-se la el, se bucură și oamenii, se bucură și Dumnezeu și Oricine poate fi dascăl, dacă nu al altora, cel puțin al său.” (Sf. Ioan Gură de Aur)

Odată cu trecerea timpului, tradițiile și obiceiurile de iarnă probează incontestabil identitatea noastră între cellalte culturi ale lumii. Școala, prin destinația și rolul său asigură cadrul adecvat în care se desfășoară un complex de formare a elevilor, atât sub aspect instructiv, cât și sub aspect educativ.

Confluente didactice

Confluente didactice

Confluente didactice

Dacă uităm tradițiile și obiceiurile strămoșești, putem spune să nu ne mai știm rădăcinile. Trebuie să păstrăm și să cultivăm interesul copiilor pentru cunoașterea tradițiilor și obiceiurilor de la cele mai mici vârste, ca un semn de respect pentru trecutul nostru. Formarea profilului moral al personalității este un proces îndelungat, care își are originea în familie, se continuă în școală și se consolidează pe tot parcursul devenirii umane. Cunoașterea procesului formării conștiinței și conduitei morale, a relației dintre latura morală și celelalte aspecte ale educației, a rolului diferiților factori în formarea convingerilor, sentimentelor și obișnuințelor morale trebuie să stea în atenția

specialiștilor. Educația morală formează copiilor o conduită morală bazată pe cunoașterea cotidiană a regulilor vieții sociale, urmărește inițierea copiilor în parctica unui comportament activ, responsabil, capabil de toleranță și respect față de sine și față de ceilalți, conștient de drepturi și datorii, liber și deschis spre alte culturi. Educatorul intervine la această vârstă în realizarea educației moral civile și sociale a copilului. În comuna Hangu, sărbătorile de iarnă constituie preilejul desfășurării unui bogat șir de datini în care muzica joacă un rol important. La hangani, sărbătorile de iarnă se desfășoară între 24 decembrie și 7 ianuarie și au ca puncte centrale zilele Crăciunului, Anul Nou și Boboteza. Caracteristicda lor cea mai importantă fiind repertoriul neasemuit de bogat în datini și credințe, în realizări artistice literare, muzicale, coregrafice, etc. Colindele, colindele de copii, urările de belșug și recoltă bogată ca Plugul, Plugușorul, Sorcova, Capra, Irozii, formațiile de Urși, cântecele de stea, sunt câteva din manifestările folclorice care fac din sărbătorile de iarnă unele din cele mai spectaculoase manifestări spirituale ale poporului nostru. În seara ajunului de Crăciun, cea mai mare plăcere a tuturor copiilor, este de a emrge la colindat pentru a putea valorifica toate cântecele învățate atât în cadrul orelor de educație muzicală, cât și în activitățile extrașcolare, cercul de folclor, deoarece au necesitat un timp mai îndelungat de învățare. În noaptea Crăciunului se cântă și cântarea religioasă cunoscută sub numele de Vicleimul sau Irozii, la care participă copiii. De obicei, Vicleimul cuprinde două părți: în prima parte este jucat Irodul, de personaje umane, în a doua parte păpușile interpretează o scenetă cu conținut profan. De la Crăciun și până la Bobotează, copiii umblă cu steaua, un obicei vechi ce se întâlnește la toate popoarele creștine. În ajunul Anului Nou, cete de flăcăi pleacă cu plugul – străvechi obicei agrar derivat dintr-o practică primitivă, trecut printr-un rit de fertilitate, a ajuns o urare obișnuită de recole bogate în anul care abia începe. Pe înserat, în ajunul Anului Nou, sun așteptați să apară Capra, Ursul, Jianul sau Bujorul. Aceste obiceiuri au la origini, rolul de a purifica și fertiliza solul, în anul care vine. Cultul Ursului este moștenit de la geto-daci, care considerau ursul un animal sacru. Aceste obiceiuri sunt interpretate de formații de copii ai satului, care merg din casă în casă. Jocul Caprei este vestit în comună, fiind nelipsit în spectacolele prezentate în serbările școlare. Un alt obicei este Sorcova, obicei

*Confluente didactice**Confluente didactice**Confluente didactice*

închinat întâmpinării Anului Nou, în care, gazdelor, li se adresează urări de bun augur. Prima săptămână din ianuarie este marcată de două importante sărbători creștine: Botezul Domnului (Boboteaza) – pe 6 ianuarie și Sf. Ioan Botezătorul – pe 7 ianuarie. De Bobotează, toți creștinii merg la biserică pentru a lua apă sfințită pentru tămăduire și purificare. Slujba se oficiază în biserică, apoi în curtea biserici, în fața crucii de gheață modelată cu dibăcie, de câțiva creștini pricepuți. Tot de Bobotează, fetele își pun busuioc sub pernă pentru a-și visa ursitul. De apreciat este strădania locuitorilor din Hnagu pentru păstrarea autenticității obiceiurilor, pentru transmiterea, din generație în generație a acestora nealterate, ferite de alte influențe.

Învățătoare, Manolache Steluța

*Pagini de istorie**Pagini de istorie**Pagini de istorie*

VALEA MUNTELUI O ZONĂ A CONTINUITĂȚII DE LOCUIRE
de profesor Gheorghe Druga

Când vine vorba despre populația de pe Valea Bistriței, despre originea acesteea, cei mai mulți interlocutori, sau cei care au atins în lucrările lor această problematică, spun sau scriu că Ardealul este izvorul demografic care, din varii motive-sociale, economice, politice sau religioase-, s-a revărsat și a umplut cu oameni această regiune , în decursul mai multor secole. Unii, pentru a mai îndulci un pic din durtatea acestei supoziții, fac o mică concesie afirmând că „mai toți locuitorii sunt din Ardeal”.

De altfel, se pornește de la o realitate. Dacă s-ar face o cercetare în rândul locuitorilor actuali din localitățile rurale ale Văii Bistriței, și li se va adresa întrebarea: „Care este originea familiei tale?”, foarte mulți dintre ei vor spune că moșii sau strămoșii lor au venit din ARDEAL, unii putând da amănunte cu privire la locul sau la motivul plecării lor de acolo. Această realitate este confirmată și de onomastica din regiune care cuprinde numeroase nume de Ungureanu, Sălăgeanu, Ciucanu, Bîrsanu, Țuțianu etc. dar tot atât de mulți vor spune fie că nu cunosc de unde vin, fie vor zice că sunt aici dintotdeauna.

Eu, semnatarul acestui studiu, nu pot să mă împac cu ideea că munții ce străjuiesc Valea Bistriței, cu văile intramontane, nu adăposteau comunități umane, mai mari sau mai mici, compacte sau dispersate, cu atât mai mult cu cât acest relief nu este prea înalt, conține destule resurse pentru a asigura traiul acestora: pășuni pentru vite, terase pe care se puteau cultiva meiul, mai târziu porumbul, chiar și secara și grâul; vitele și pădurea ofereau materia primă pentru atâtea și atâtea produse alimentare și meșteșugărești, care asigurau necesarul locuitorilor și erau oferite la schimb, pentru hrană, pe la târguri.

Continuitatea de locuire pe aceste meleaguri poate fi demonstrată din cea mai veche epocă istorică-preistoria-și până-n prezent.

Prezența unor grupuri de oameni în spațiul de la poalele Muntelui Ceahlău, este atestată arheologic din cea mai veche epocă a pietrei, din paleoliticul superior, cam pe la 35 000 ani î.Hr. Culturile arheologice și inventarul acestora descoperite în mai multe locuri de pe teritoriul actual al Comunei Ceahlău, la Grințieș , Bistricioara, dar și pe Valea Biczului, la Bardosu, dovedesc existența unor grupuri de oameni care au venit , după părerea specialiștilor, fie din răsărit, fie din sudul continentului sau, așa cum dovedesc descoperirile de La Scaune, pe Ceahlău, și din nord est. Aceste grupuri de oameni s-au sedentarizat, fapt demonstrat de folosirea rocilor locale, a cremenei de Audia, în făurirea uneltelor. Această sedentarizare explică continuitatea de locuire în celelalte perioade ale epocii pietrei-mezoliticul și neoliticul.

Pentru epoca neolitică, aşezarea de la Chirişeni-Hangu, aparţine vestitei culturi neolitice Cucuteni şi face parte dintre puţinele aşezări situate în zone puţin favorabile cultivării plantelor, dovedind ca şi cea de la Dîrţu sau din alte locuri de la poalele Ceahlăului, că „dezvoltarea cultivării plantelor nu poate fi legată, la începuturile sale, numai de văile apelor sau numai de ţinuturile de câmpie”

Tulburătoare sunt, pentru această perioadă a epocii pietrei, descoperirile profesorului, Ioniţă Dumitru, de la Vadu Rău-Farcaşa. Printre altele, aici au fost găsite tablite din lut, imprimate cu pictograme care ar putea constitui forme ale celor mai vechi scrieri din lume, precum si două structuri stranii din piatra, una semănând cu un OZN, iar cealaltă cu celebrul Sfinx din Muntii Bucegi.

Tot descoperirile arheologice permit demonstrarea ideii continuităţii de locuire, prezenţa unei populaţii în această regiune, şi-n epoca metalelor, a bronzului şi fierului. Este vorba de populaţia tracică şi a ramurii nordice a acestora –dacii.

Înafara descoperirilor arheologice care sunt dovezi indubitabile ale prezenţei populaţiei pe aceste teritorii ale Văii Bistriţei, sunt şi alte surse istorice care vin în sprijinul acestei idei. Astfel, Claudius Ptolemeios, geograf grec care a trăit între anii 90-168, pomeneşte în Geografia sa 44 de localităţi dacice între care şi Petrodava¹. Se ştie că el a avut ca izvor de inspiraţie pentru harta întocmită de el. harta lui Marinus din Tyr, trăitor cu un secol mai înainte. Menţionarea Petrodavei, pe o hartă a lumii cunoscute în acea vreme, demonstrează puterea politică a dacilor din acest teritoriu străbătut de Bistriţa, putere politică de care aparţineau şi dacii din zona Bicaz-Poiana Teiului.

Se crede că la Petrodava a fost reşedinţa regelui Dicoemes al cărui sprijin era căutat de Marc Antonius în luptele sale cu Octavian, ceea ce dovedeşte forţa şi prestigiul regelui dac.²

Fără îndoială că forţa acestuia, se baza pe numeroasele centre de locuire din zona Piatra Neamţ, dar şi în munţii Moldovei, între care şi cei străbătuţi de valea Bistriţei jucau un rol important.

Regretatul profesor de la Facultatea de istorie din Iaşi, Nicolae Gostar, analizând materialul arheologic al cetăţilor dacice din Moldova, ajunge la concluzia că aceste cetăţi ar fi fost distruse în urma războaielor dacice, în anii 105-106 d.H³, războaie purtate de Traian, conducătorul Imperiului Roman, în anii 105-106 d.H⁴.

Deasemenea, acelaşi cercetător, analizând anumite scene de pe columna lui Traian, arată că acestea prezintă toate elementele pentru a fi localizate la răsărit de Carpaţi⁵. Aceasta înseamnă că ultima rezistenţă a dacilor, contra invadatorilor romani, a avut loc la răsărit de Carpaţi, în munţii străbătuţi de Bistriţa, la Petrodava. Descoperirile arheologice ne arată că. Petrodava, îşi încetează existenţa tocmai în această perioadă.

Faptul că romanii au considerat necesar să trimită forţe considerabile pentru a distruge complexul de cetăţi de la Petrodava, aflat la graniţele provinciei Romane – Dacia, ne vorbeşte despre importanţa economică, militară şi religioasă deosebită a acestui centru de locuire dacică. În aceste împrejurări ne apare într-o lumină şi mai puternică, legenda despre Dochia, care, urmărită de Traian se transformă în stâncă pe muntele Ceahlău, după cum ne apare posibilă ipoteza exprimată de Constantin Matasă, că „Muntele Sfânt” al dacilor (Cogaion)), să fie tocmai Ceahlăul care străjuieşte cu înălţimea sa toată zona Hangu⁶.

¹ dr. Marin Popescu-Spineni, *România în izvoare cartografice*, Ed. Ştiinţifică, Buc., 1978, p.41

² Chişescu, N., *Unele aspecte ale relaţiilor dintre Dicoemes şi Marcus Antonius în lumina descoperirilor numismatice, (o problemă de geografie istorică)*, S.C. I. V., 19, 1968, 4, p.656.

³ Gostar, Nicolae, *Cetăţi dacice în Moldova*, Buc, 1969, p. 9 şi urm

⁴ Gostar, Nicolae, *Cetăţi dacice în Moldova*, Buc, 1969, p. 9 şi urm

⁵ Gostar, Nicolae, *Cetăţile dacice din Moldova şi cel de-al doilea război dacic*, în „Memoria Antiquitatis”, I, 1969, p. 94.

⁶ Matasă, C., *Ceahlăul- Munte Sfânt*, în „Boabe de grâu”, V, 1934, nr. 1, p. 232.

Nu numai în vremea dacilor, muntele Ceahlău era locul în care se cinsteau și se venerau zeii, ci și în timpurile mai apropiate. Până și în vremurile de astăzi, locuitorii din jurul Ceahlăului, obișnuiesc ca, o dată pe an, să se urce pe vârful Ceahlăului, pe data de 6 august, pentru a sărbători muntele, datină moștenită din timpuri străvechi.

Continuitatea de locuire este demonstrată și în vremea stăpânirii romane prin descoperirile de la Hangu- Cetățuie Stăpânirea romană, respectiv armata din castrul de la Troian sau celelalte detașamente militare care aveau ca scop supravegherea granițelor și căilor de acces spre Dacia romană, s-au retras și de pe valea Bistriței (din sectorul care a fost sub stăpânirea romană) însă, și aici, populația dacică care primise puternice influențe romane a continuat să desfășoare viața sa cu ocupațiile ei specifice determinate și de specificul regiunii, între care păstoritul juca un rol important. Așezările de pe valea Bistriței, vor fi fost, asemenea celor din zona Hangului, datate în secolele II-III d.H. . Populația de aici a continuat să trăiască în regiune întrucât oferea un adăpost mult mai sigur locuitorilor, atât celor de aici cât și altora care se refugiau la munte din calea năvălitorilor. Consider că o dovadă concludentă despre continuitatea populației dacice și apoi daco-romane în zonă este legenda despre Dochia, care nu este altcineva decât Dacia, și despre Traian, păstrată până astăzi în popor ca și tradiția urmată multă vreme de a sărbători muntele Ceahlău așa cum obișnuiau dacii odinioară.

Și pentru epoca medievală este atestată continuitatea de locuire pe Valea Bistriței Pentru secolele V-VII descoperirile arheologice dovedesc ample influențe ale Imperiului Bizantin asupra civilizației populației locale, descoperiri aflate și pe teritoriul județului Neamț, Rădeni, Davideni, Tolici, Hangu.

La Hangu și la Tolici sunt atestate o serie de topoare din fier prevăzute cu aripioare și cu ceafa lățită datând din secolele V-VII e.n.⁷ . Astfel de topoare descoperite și în alte părți ale Moldovei, ca și în unele complexe din Transilvania, sunt socotite de tip „dunărean” fiind folosite atât ca armă de luptă dar și în gospodărie la diverse treburi. Ele dovedesc nu numai continuitatea de locuire ci și legăturile dintre aceste zone cu romanitatea de la Dunăre (cu Imperiul Bizantin).

De altfel, **Sergiu Columbeanu**, în lucrarea *Cnezate și voievodate românești* apărută prin 1973, la Editura Albatros, în București, referindu-se la așezările din evul mediu timpuriu, menționează în Moldova dintre Siret și Carpați, patru grupări de așezări care vor forma uniuni de obști ce vor sta la baza primelor formațiuni politice din Moldova –cnezatele și voievodatele. Astfel, pe Bistrița sunt amintite așezările neîntărite de la Budești, Hangu, Văleni, Porcești, Dumbrava Roșie și o așezare întărită la Bâta Doamnei⁸.

Și în secolele următoare avem unele mărturii scrise care menționează în această parte a văii Bistrița prezența localnicilor.

În 1622, fac plângere la domnitorul Ștefan Tomșa, călugării de la Bistrița, împotriva oamenilor mănăstirii Bisericiani, care au sărit asupra lor, le-au luat peștele și i-au bătut. Domnitorul, pe lângă faptul că întărește din nou dreptul de proprietate al Mănăstirii Bistrița, poruncește călugărilor de la Bisericiani să nu mai tulbure pe oamenii Mănăstirii Bistrița “de la Gura zisă Giurcoaia până la Doamna, deoarece le este hotar această vale”.Și oamenii Schitului Poienile îi opreau pe cei de la Bistrița să pescuiască, întrucât voievodul atenționa ,cu severitate, să nu-i mai tulbure sau să-i oprească: “... **iar voi oameni de la Hangu** , să nu-i turburați sau să-i opriți înaintea acestei cărți a mele.”⁹

⁷ În privința influenței romanității de la sudul Dunării asupra populației romanice de la nordul Dunării se poate vedea Dan Gheorghe Teodoru, *Romanitatea corpato-dunăreană și Bizanțul în veacurile V-VI e.n.*, Editura Junimea, Iași, 1981.)

⁸ Sergiu Columbeanu, *Cnezate și voievodate românești*, Editura Albatros, București, 1973.

⁹ *D.I.R.*, Veac XVII, a. Moldova, V, (1621-1625), 1957, p. 89

Mănăstirile își apărau cu strășnicie proprietățile având grijă ca nimeni să nu se așeze pe pământurile lor și să le diminueze ceva din drepturile lor. Când se producea o încălcare a dreptului de proprietate, interveneau cu promptitudine la domnie pentru a li se recunoașe și întări încă o dată acest drept sau pentru repararea pagubei suferite, indiferent dacă erau călugări sau alte persoane. Astfel, voievodul Gașpar, la 18 august 1619, trimitea poruncă ureadnicului din Piatra, să strice și să ardă casele făcute de călugărul Simion și de **alți oameni de la Hangu**, în niște poiene aparținând Mănăstirii Bistrița adăugând imperativ: "și pe ei să-i gonești de acolo." Somația respectivă o reînnoiește domnitorul Ștefan Tomșa, la 1 mai 1622, cerând să le ia și dijma cuvenită. (" a dzecea, după obiceiul"), din " pâine".¹⁰

lata două documente care amintesc pe oamenii de la Hangu, deci localnici ai acestei zone.

Putem conchide că, în Hangu, ca și în întreaga Moldovă –unde izvoarele scrise și arheologice certifică existența populației românești în perioada migrațiilor- a existat și s-a dezvoltat o populație locală care, cu toate greutățile pricinuite de migratori sau de dominația străină, a continuat să se dezvolte și să se afirme. Nu ne putem explica menționarea atâtor toponime, în documentele din secolul al XV-lea și următoarele, dacă aici n-ar fi existat o populație care să ni le transmită până la data menționării lor în documente. De asemenea numeroasele legende care relatează despre fapte și personaje din antichitate, din mileniul migrațiilor și din perioada secolelor XIX-XVII, constituie mărturii ale prezenței autohtonilor. Acestei populații localnice i s-au adăugat oameni veniți din alte zone ale Moldovei, din Ardeal, din Banat și Bucovina. A trăit și trăiește în Regiunea Hangului, o populație românească care este rezultatul unei simbioze perfecte între elementele locale, care au trăit dintodteana aici și a cărei continuitate este demonstrabilă și o populație venită din exteriorul Hangului, din alte părți ale Moldovei și din Ardeal.

Începând cu secolul al XIV-lea și mai ales cu secolul al XV-lea, populația din regiunea Hangului, intră în atenția domniei. Acest lucru va face ca și populația regiunii Hangului să fie consemnată în documentele de cancelarie putându-se astfel cunoaște mai bine, cu mai multă precizie, elemente care să dovedească activitatea sa economică, socială și politică.

Multe informații despre această porțiune a văii Bistrița ne oferă numeroase alte lucrări, fie generale, fie speciale, ca și fondurile documentare ale diferitor arhive, biblioteci sau muzee. De asemenea sursele cartografice oferă date interesante.

Suntem fericiți să spunem că această zonă geografică are o istorie ce poate fi urmărită pe parcursul tuturor epocilor istoriei românilor. Datorită acestui fapt sursele documentare sunt variate și bogate, iar istoriografia conține titluri care aparțin unei pleiade de istorici, cercetători și arheologi valoroși din marile centre universitare dar și unor localnici pasionați de istoria, de tradițiile și legendele acestor locuri care trebuie cunoscute și de alții și, mai ales, salvate și conservate pentru viitorime.

CE SUNT « TROCALELE »?

Când eram copil mic, mama m-a învățat mai multe rugăciuni, pe care trebuia să le rostesc în fața icoanelor cu chipul Mântuitorului sau cu chipul Fecioarei Maria, dimineața, seara și cu alte ocazii. Eu am fost singur la părinți, dar mi-am dorit din toată inima și din tot sufletul să am o surioară măcar. M-am rugat mereu de mama să-mi facă o surioară sau un frate.

- Nu se mai poate, băiete, chiar și tu ai fost făcut din greșeală! Venea răspunsul ei categoric.

Amintiri**Amintiri****Amintiri****Amintiri**

Din acest motiv mergeam zilnic la vecinii noștri, familia Iftimia, care avea mulți copii cu care mă înțelegeam de minune: Ion, Anica, Maria, Costică, Dumitrel. Aici îmi plăcea să asist la ceremonialul unui prânz. Aveau o măsuță rotundă și joasă care se așeza în mijlocul camerei: pe un fund de lemn se răsturna o mămăligă cât un munte, care se tăia bucăți mai mărunte cu o ață de cânepă. Lângă mămăligă, la mijlocul mesei era adus de la bucătărie un castron mare, cu ciorbă. În dreptul fiecărui copil se așeza câte o lingură frumoasă din lemn de paltin sau ulm și o bucată de mămăligă.

- Treceți în genunchi, la rugăciune! Nu vă îngărădiți la mâncare că doar nu v-au 'mas șoarecii

în burtă! Rostea Neculai Iftimia, tatăl copiilor.

Imediat, toată lumea se așeza în genunchi, în fața icoanei Domnului nostru Iisus Hristos, își împreunau mâinile și rosteau în cor „Tatăl nostru, Care ești în ceruri ... Și nu ne duce pe noi într-o cale de ispită și ne izbăvește de cel rău. Amin.”. Eu cunoșteam rugăciunea de la mama, dar o știam altfel, fără „**trocale**”, mai simplă: „**și nu ne duce pe noi în ispită**”.

După rugăciune, copiii se repezeau la măsuță, lua fiecare câte o lingură, unii le mai ziceau și „leonguri”, în cealaltă mână țineau bucata de mămăligă și începeau să cărăbănească de pe masă, cât mai repede și cât mai multe linguri cu mâncare. Toți se temeau să nu se ajungă la fundul castronului,

iar mama Floarea să le spună: „Nu mai are mama, atât a fost!”. Mă așezau și pe mine la masă, alături de ei, iar mâncarea mi se părea extraordinară, chiar dacă mă tot gândeam ce-or fi „**trocalele**”?

Într-o zi, îngrijorat, am dat fuga acasă, la mama, ca să-mi explice de ce rugăciunea nu este peste tot la fel., de ce familia Iftimia spune „**Într-o cale de ispită**?”. Ce înseamnă acest cuvânt „**trocale**”?

Mama a părut descumpănită și mi-a spus că e bine și cum spun vecinii noștri rugăciunea. A bănuțat că au învățat-o dintr-o carte mai veche de rugăciuni, că rugăciunile au fost traduse din limba

Amintiri**Amintiri****Amintiri****Amintiri**

greacă sau ebraică, de diferiți oameni și că există unele mici deosebiri neesențiale. Am înțeles oarecum ce se întâmplă, însă tot nu știam cu exactitate ce înseamnă cuvântul „trocale”. Mă tot gândeam ce-or fi „trocalele”?

Timpul a trecut iar eu am rostit mereu rugăciune așa cum m-a învățat mama, dar uneori, când ajungeam la punctul nevralgic, rosteam și eu cuvântul „trocale” ca să văd ce se întâmplă. Nu s-a întâmplat nimic până când, peste câțiva ani am dat examen de admitere la Seminarul „Sf. Gheorghe” din Roman. La acest examen exista și o probă în care examinatorul cerceta dacă elevii concurenți cunosc rugăciunile de bază. În acest scop, concurenții erau așezați în șir și examinatorul rostea către primul concurent:

- Începe tu „Tatăl nostru, apoi îl întrerupea și continua: „Spune tu mai departe!” Când elevul care era înaintea mea a rostit: „precum și noi iertăm greșităților noștri”, l-a oprit și mi s-a adresat mie: „Spune tu mai departe!” Atunci am simțit un fior pe șira spinării căci urma partea din rugăciune cu „trocale” sau fără „trocale”. Mă gândeam nehotărât, pe care dintre cele două variante s-o aleg. Dacă mă întrebă ce sunt „trocalele”!?

Examinatorul a observat nehotărârea mea și m-a întrebat:

- Nu știi rugăciune mai departe?
- Ba da, o știu, dar o știu în două feluri, așa cum m-a învățat mama și altfel, cum o spun copiii lui Iftimia.

- Spune cum te-a învățat mama! Am spus-o fără șovăire și mi-a zis foarte bine. Înainte de a continua examinarea, s-a răzgândit:

- Spune și cealaltă variantă!

Am spus pe nerăsuflăte și a doua variantă, iar preotul examinador mi-a spus:

- Este bine și așa, dar ar fi mai frumos dacă ai spune „pe o cale de ispită” și nu „într-o cale de ispită” căci noi mergem pe căi, deasupra lor și nu în interiorul lor.

Am primit nota zece și exact în acel moment am înțeles ce sunt „trocalele”.

Profesor, Mihai Doroftei – Borca

Micii scriitori**Micii scriitori****Micii scriitori****Micii scriitori****Primavara**

A sosit primăvara și în sătucul meu.

E mult soare, ghiocerii și-au început serenadele în grădinile de lângă casă, iar păsările își cântă bucuria, în fiecare dimineața, înveselindu-ne și pe noi.

Se aude zumzet de albine. Ele sunt cele mai harnice insecte. Nici nu s-a topit bine zăpada și ele și-au încărcat coșulețele cu polen galben. De unde l-or fi găsit oare? Da, mi-am amintit, de pe florile galbene, ivite ici și acolo prin iarba. Stau ascunse aproape toată ziua, dar se deschid repede, când razele blânde ale soarelui le mângâie ușor.

Parca și noi, copiii, suntem mai veseli, pentru ca vine vacanța și, odată cu ea, „Învierea lui Iisus Hristos”.

Irimia Denisa, clasa a III-a, învățătoare Manolache Steluta